

สารบัญ

บทนำ.....	15
บทที่ 1 การเริ่มต้นและการสิ้นสุดสภาพบุคคล.....	17
ข้อความเบื้องต้น.....	17
1. การเริ่มต้นสภาพบุคคล.....	17
1.1 แนวคิดและความเป็นมา.....	17
1.2 การเริ่มต้นสภาพบุคคลตามกฎหมายไทย.....	20
1.2.1 การคลอด.....	20
1.2.2 การอยู่รอดเป็นทารก.....	21
1.3 ผลทางกฎหมายของการมีสภาพบุคคล.....	24
2. สิทธิของทารกในครรภ์มารดา.....	25
2.1 แนวคิดและความเป็นมา.....	26
2.2 ข้อพิจารณาเรื่องสิทธิของทารกในครรภ์มารดา.....	27
2.2.1 ความหมายของคำว่า “ทารกในครรภ์มารดา” (Child en vente sa mère).....	27
2.2.2 เงื่อนไขของการคุ้มครอง.....	28
2.2.3 สิทธิที่ได้รับการคุ้มครอง.....	29
2.2.3.1 สิทธิในการเป็นทายาทรับมรดก.....	30
2.2.3.2 สิทธิในการรับประโยชน์ตามหลักนิติกรรมสัญญา.....	32
2.2.3.3 สิทธิในการฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิด.....	34
3. การสิ้นสุดสภาพบุคคล.....	39
3.1 หลักเกณฑ์การพิจารณาเรื่องการตาย.....	42
3.1.1 การตายโดยธรรมชาติ (Natural Death).....	42
3.1.2 สมองตาย (Brain Death).....	43
3.1.3 การตายตามข้อสันนิษฐานของกฎหมายหรือการสาบสูญ.....	50
3.2 การมีผลของการสิ้นสุดสภาพบุคคล.....	51
4. การนับอายุและข้อสันนิษฐานวันเกิดของบุคคล.....	54
4.1 การนับอายุและการกำหนดวันเกิด.....	55
4.1.1 การนับอายุ.....	55
4.1.2 การกำหนดวันเกิดของบุคคล.....	56
5. บทสันนิษฐานลำดับการตายของบุคคล.....	59

5.1 การมีบุคคลหลายคนตายในภยันตรายเดียวกัน	60
5.2 การไม่รู้ว่าใครตายก่อนตายหลัง	60
5.3 ข้อสันนิษฐานทางกฎหมาย	61
บทที่ 2 การระบุตัวบุคคล.....	63
ข้อความเบื้องต้น	63
1. นามหรือชื่อของบุคคล	63
1.1 การได้มาซึ่งชื่อและหลักเกณฑ์การตั้งชื่อ	65
1.1.1 ชื่อตัวและชื่อรอง	66
1.1.1.1 การได้มา	66
1.1.1.2 เกณฑ์การตั้งชื่อ	66
1.1.2 ชื่อสกุล	67
1.1.2.1 การได้มา	67
1.1.2.2 เกณฑ์การตั้งชื่อสกุล	70
1.2 การคุ้มครองสิทธิในชื่อของบุคคล มาตรา 18	70
1.2.1 ชื่อที่ได้รับการคุ้มครอง	70
1.2.2 พฤติการณ์หรือเหตุแห่งการคุ้มครอง	73
1.2.2.1 การถูกโต้แย้งสิทธิของเจ้าของชื่อ	73
1.2.2.2 การใช้ชื่อเดียวกันโดยไม่มีอำนาจ	74
1.2.3 มาตรการที่กฎหมายคุ้มครอง	80
2. ภูมิลำเนา	85
2.1 แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับภูมิลำเนา	86
2.1.1 หลักการมีภูมิลำเนาของบุคคล	87
2.1.2 จำนวนภูมิลำเนาของบุคคล	88
2.1.2.1 หลักที่ว่าบุคคลมีภูมิลำเนาได้เพียงหนึ่งแห่ง	89
2.1.2.2 หลักที่ว่าบุคคลมีภูมิลำเนาได้มากกว่าหนึ่งแห่ง	89
2.2. ภูมิลำเนาของบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	90
2.2.1 ภูมิลำเนาที่เกิดจากการแสดงเจตนาของบุคคล	91
2.2.1.1 หลักเกณฑ์ของภูมิลำเนาตามมาตรา 37	91
2.2.1.2 กรณีมีถิ่นที่อยู่หลายแห่งหรือมีหลักแหล่งที่ ทำงานเป็นปกติหลายแห่ง	95
2.2.1.3 กรณีไม่ปรากฏภูมิลำเนา	98
2.2.1.4 กรณีไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งหรือครองชีพ ในการเดินทางไปมา	99
2.2.1.5 กรณีเปลี่ยนภูมิลำเนา	101

2.2.1.6	ภูมิลำเนาเฉพาะการ	106
2.2.2	ภูมิลำเนาที่กฎหมายกำหนด	118
2.2.2.1	ภูมิลำเนาตามกฎหมายอันเกิดจากการอยู่ภายใต้ อำนาจปกครองดูแลของบุคคลอื่น	119
2.2.2.2	ภูมิลำเนาตามกฎหมายอันเกิดจากเหตุผลด้านธุรกิจ ดำเนินชีวิต	125
บทที่ 3	การจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่.....	133
	ข้อความเบื้องต้น	133
1.	การเป็น “ผู้ไม่อยู่”	134
2.	กรณีผู้ไม่อยู่ไม่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปไว้	135
2.1	หลักเกณฑ์การปรับใช้มาตรา 48	135
2.1.1	การไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยไม่รู้แน่ว่า เป็นตายร้ายดีอย่างไร	136
2.1.2	ปราศจากการตั้งตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปไว้	137
2.2	ผู้มีสิทธิร้องขอ	139
2.2.1	ผู้มีส่วนได้เสีย	139
2.2.2	พนักงานอัยการ	140
2.3	ศาลมีคำสั่งเพื่อจัดการทรัพย์สิน	141
2.3.1	กรณีขอให้ศาลสั่งให้จัดการทรัพย์สินไปพลางก่อน	141
2.3.2	กรณีขอให้ศาลสั่งให้ตั้งผู้จัดการทรัพย์สิน	142
3.	การแก้ไขมาตรา 48 มาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา 49	145
3.1	เหตุแห่งการปรับใช้มาตรา 49	145
3.2	อำนาจหน้าที่ของผู้จัดการทรัพย์สิน	146
3.2.1	หน้าที่จัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่	146
3.2.2	หน้าที่อันเกิดจากคำสั่งของศาล	148
3.2.2.1	การจัดหาประกันอันสมควร	148
3.2.2.2	การแถลงถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สิน	149
3.2.3	อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป	150
3.2.4	กรอบอำนาจกรณีที่ไม่อยู่ได้ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจ เฉพาะการไว้	151
3.2.5	นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนมาใช้บังคับโดยอนุโลม	153
3.3	บำเหน็จของผู้จัดการทรัพย์สิน	154
3.4	การสิ้นสุดลงของการเป็นผู้จัดการทรัพย์สิน	155
3.4.1	เหตุที่เกี่ยวข้องกับผู้ไม่อยู่	156

3.4.2 เหตุที่เกี่ยวข้องกับผู้จัดการทรัพย์สิน	157
3.5 ผลสืบเนื่องจากการสิ้นสุดความเป็นผู้จัดการทรัพย์สิน	159
4. กรณีผู้ไม่อยู่ตั้งตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป	160
4.1 การนำมาตรา 48 มาบังคับใช้กับตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป	
ในมาตรา 49	161
4.2 การทำบัญชีทรัพย์สิน	161
บทที่ 4 คนสาบสูญ.....	163
ข้อความเบื้องต้น	168
1. แนวคิดทางกฎหมายในเรื่องการสาบสูญ	164
2. หลักกฎหมายเรื่องบุคคลสาบสูญ	168
2.1 หลักเกณฑ์ของการสั่งให้เป็นคนสาบสูญ	168
2.1.1 เหตุในการร้องขอ	169
2.1.2 ระยะเวลาของการไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่	169
2.1.2.1 ระยะเวลา ๘ ปี	169
2.1.2.2 ระยะเวลา ๒ ปี	169
2.1.3 ผู้มีสิทธิร้องขอศาล	171
2.1.3.1 ผู้มีส่วนได้เสีย	171
2.1.3.2 พนักงานอัยการ	172
2.2 ผลของการสั่งให้เป็นคนสาบสูญ	174
2.2.1 ตายโดยผลของกฎหมาย	174
2.2.2 เวลาที่คำสั่งให้เป็นคนสาบสูญมีผล	176
2.2.3 การประกาศคำสั่งศาลในราชกิจจานุเบกษา	177
2.3 คำสั่งเพิกถอนให้เป็นคนสาบสูญและผลทางกฎหมาย	179
2.3.1 เหตุในการเพิกถอนคำสั่ง	179
2.3.1.1 บุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญยังมีชีวิตอยู่	179
2.3.1.2 บุคคลที่ถูกศาลสั่งให้เป็นคนสาบสูญตายในเวลาอื่น	179
2.3.2 ผู้มีสิทธิร้องขอ	180
2.3.3 ผลของการสั่งถอนคำสั่ง	180
บทที่ 5 ความสามารถตามกฎหมายของบุคคล.....	183
ข้อความเบื้องต้น	183
1. ผู้เยาว์	184
1.1 การบรรลุนิติภาวะ	185
1.1.1 การบรรลุนิติภาวะโดยอายุ	185
1.1.2 การบรรลุนิติภาวะโดยการสมรส	187

1.1.2.1	กรณีผู้เยาว์อายุ 17 ปี	187
1.1.2.2	กรณีผู้เยาว์อายุไม่ถึง 17 ปี	188
1.2	ผลของการบรรลุนิติภาวะ	190
1.3	ผู้เยาว์กับการทำนิติกรรม	191
1.3.1	ความยินยอมให้ทำนิติกรรม	192
1.3.2	ผู้แทนโดยชอบธรรมที่มีสิทธิให้ความยินยอม	194
1.3.2.1	ผู้ใช้อำนาจปกครอง	194
1.3.2.2	ผู้ปกครอง	195
1.3.3	วิธีการให้ความยินยอม	195
1.3.4	นิติกรรมที่ผู้เยาว์ทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม	197
1.3.4.1	นิติกรรมที่เป็นแต่คุณหรือประโยชน์ต่อผู้เยาว์	198
1.3.4.2	นิติกรรมที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว	200
1.3.4.3	นิติกรรมที่จำเป็นในการดำรงชีพตามสมควรของผู้เยาว์	201
1.3.5	การขอความยินยอมสำหรับการทำนิติกรรมเฉพาะเรื่อง	203
1.3.5.1	ความยินยอมในการจำหน่ายทรัพย์สิน	203
1.3.5.2	ความยินยอมให้ประกอบธุรกิจหรือทำสัญญาเป็นลูกจ้าง	204
1.3.6	นิติกรรมบางประเภทผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อาจให้ความยินยอมได้	209
1.3.6.1	นิติกรรมตามมาตรา 1574	209
1.3.6.2	นิติกรรมตามมาตรา 1575	216
2.	คนไร้ความสามารถ	217
2.1	แนวคิดทางกฎหมายในเรื่องการคุ้มครองคนไร้ความสามารถ	217
2.1.1	ผู้อนุบาลที่เกิดจากการแต่งตั้งของศาล	218
2.1.2	ผู้อนุบาลที่เกิดจากการแสดงล่วงหน้าของบุคคลที่ตกเป็นคนไร้ความสามารถ	219
2.2	หลักเกณฑ์ตามกฎหมายของการสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ	221
2.2.1	เหตุแห่งการร้องขอ	221
2.2.2	บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอ	224
2.2.2.1	บุคคลตามมาตรา 28	224
2.2.2.2	ผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 1610	229
2.2.3	ศาลมีคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ	230
2.3	ผลของการเป็นคนไร้ความสามารถ	230
2.3.1	ต้องอยู่ในการอนุบาล	230

2.3.1.1	ผู้ที่จะเป็นผู้อนุบาลและอำนาจหน้าที่	231
2.3.2	คนไร้ความสามารถไม่อาจทำนิติกรรมได้เอง	237
2.4	การเพิกถอนคำสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ	238
3.	คนเสมือนไร้ความสามารถ	239
3.1	หลักเกณฑ์ตามกฎหมายของการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	239
3.1.1	เหตุแห่งการร้องขอ	239
3.1.1.1	มีเหตุบกพร่อง	240
3.1.1.2	ไม่สามารถจัดการงานของตนได้	242
3.1.2	บุคคลผู้มีสิทธิร้องขอ	242
3.1.2.1	บุคคลตามมาตรา 28	243
3.1.2.2	ผู้มีส่วนได้เสียตามมาตรา 1610	244
3.1.3	การพิจารณาของศาล	245
3.1.3.1	ศาลพิจารณาคำร้องขอตามมาตรา 32	245
3.1.3.2	ศาลพิจารณาคำร้องขอตามมาตรา 33	245
3.2	ผลของการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	246
3.2.1	การอยู่ในความพิทักษ์	247
3.2.2	ผู้ที่จะเป็นผู้พิทักษ์และอำนาจหน้าที่	247
3.2.3	กิจการที่คนเสมือนไร้ความสามารถต้องได้รับความยินยอม	249
	ตามมาตรา 34	249
3.3	การเพิกถอนคำสั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	253
4.	การคุ้มครองบุคคลวิกลจริตตามมาตรา 30	254
4.1	มีการทำนิติกรรมขณะวิกลจริต	255
4.2	คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รู้ว่าผู้กระทำเป็นคนวิกลจริต	256
5.	ผลของการทำนิติกรรมโดยผู้ที่ถูกจำกัดความสามารถตามกฎหมาย	257
บรรณานุกรม		259
ภาคผนวก		
	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เป็นคนไร้ความสามารถ	269
	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เพิกถอนจากการเป็นคนไร้ความสามารถ	272
-	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	274
-	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เพิกถอนจากการเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ	277
-	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เป็นคนสาบสูญ	279
-	ตัวอย่าง คำสั่งศาลให้เพิกถอนจากการเป็นคนสาบสูญ	281
-	ประกาศแพทยสภาที่ 7/2554 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการวินิจฉัย	
	สมองตาย	283

- คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 21/2546 เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 กรณี
พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. 2505 มาตรา 12 มีปัญหาเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ 288
- พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. 2505 293
- พระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2530 297
- พระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 299
- คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4200/2559 (วินิจฉัยเรื่องสมองตาย) 302

สำหรับเพื่อการศึกษาและการอ้างอิงเท่านั้น
For educational use and reference only